

Depreme karşı alınacak tedbirler hakkında kanun lâiyhası ve Muvakkat Encümen mazbatası (1,255)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 73, 6/1163

20 . IV . 1944

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Yerdepremine karşı alınacak tedbirler hakkında Nafia Vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 15 . IV . 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhasının esbabı mucibesiyle birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Yerdepremine karşı alınacak tedbirler hakkındaki kanun lâiyhasının mucip sebepleri

Eskidenberi vukubulan depremler sebebiyle insanlar birçok defa can ve mallarını kaybetmişler ve bu yüzden birçok defalar yurtlarını terketmiye mecbur kalmışlardır.

Medeniyet ilerledikçe ona muvazi olarak bu mevzu üzerindeki teknik çalışmalarda gelişmiş bulunmaktadır. Bütün medeni memleketlerde deprem zararlarını mümkün merteye önlemek, can ve mal kaybını asgariye indirmek için önemli birçok gayretler sarfedilmekte ve mütemadi araştırmalar yapılmaktadır.

Bütün bunların neticesi olarak Amerika, Japonya, Sovyet Rusya, İtalya ve Yunanistan gibi memleketler deprem bölgelerinde tatbik edilmek üzere mahallî iklim, içtimai hususiyetler işçilik ve malzeme neveleri gözönünde bulundurularak, kendi bünyelerine uygun olarak kanun ve talimatnameler hazırlamışlardır.

Bugün orman yangını ve su taşkınları için tesis edilmiş olan kanunlarla vazedilmiş bulunan hükümler, bu âfetlerin ötedenberi memleket bünyesinde yapagelmekte oldukları tahribatın önlenmesine müessir bir şekilde hizmet etmiş bulunmaktadır.

1938 senesindeberi memleketimizin muhtelif bölgelerinde kısa bir zaman zarfında müteaddit ve tahripkâr yersarsıntılarının vukuu, bu âfete kaarşı da memleketimizde su taşkını ve orman yangını hallerinde olduğu ve diğer memleketlerde deprem için yapıldığı şekilde müessir tedbirlerin alınmasını zaruri kılmaktadır.

Yerdepremine karşı alınacak tedbirler hakkındaki bu kanun lâiyhası, Vekâletimizce 1938 senesindeberi mahallinde yapılan tetkikler ve deprem tehlikesine mâruz memleketlerin kanun ve talimatnameleri incelenmek suretiyle hazırlanmış bulunmaktadır.

Birinci maddesinde : Tehlikeli yerdepremlerine mâruz bölgelerde yapılacak inşaatın dayanıklı olması için yapı tarzı kadar, bu yapının inşa edileceği zeminin cinsi de müessirdir. Bu da anak jeoloji tetkiklere bağlı bulunmaktadır. Bu ihtisas şubesinde çalışan müesseselerin mühim kısmı Maarif Vekâletine tâbi olduğundan tehlikeli yer depremlerinin Maarif ve Nafia Vekâletlerince müştereken tâyin edilerek İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek listeler veya haritalarla tesbit edilmesine lüzum görülmüştür.

İkinci maddesinde: Deprem vukuunda alınacak ilk ve âcil yardım tedbirleri için tehlikeli dep-

rem bölgesine dâhil olsun olmasın, bütün vilâyet merkezlerinde ve kasabalarda, Dahiliye, Nafia, Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletlerince müştereken tesbit edilecek esaslar dâhilinde bir mühütra tanzim edilmesi, evvelden hazırlıklı bulunmak ve bu suretle zamanında işe müdahale edebilmek imkânlarını sağlamak bakımından lüzumlu görülmüştür. Zararlı versarsıntısına mâruz bölgeler hakkında bugünkü malûmatın kifayetsizliği, muhtıra tanziminin bütün vilâyetlere teşmilini zaruri kılmıştır.

Üçüncü maddesinde: Deprem vukuunun kurtarma, yaralıları tedavi, barındırma, yıkıntıları temizleme ve işe gibi âcil ve ilk yardım tedbirlerinin zamanında yapılabilmesini sağlamak üzere mahallin en büyük mülkiye âmirinin lüzumlu ve kâfi salâhiyetlerle teviz edilmesi icabeder. Deprem sahasındaki ilk yardımlara ait işlerin sevk ve idaresi en büyük mülkiye âmirine verilmesi düşünülmüş olduğu eihetle, bütün salâhiyetlerin de bu makamlarda toplanması zaruri görülmüştür.

Dördüncü maddesinde: Deprem vukuunda muhabere vasıtası olan hususi ve resmî şahıslar tarafından ilk vasıta ile sauâhiyetli mercilere bildirilmesi ve yine ilk yardımların devam ettiği müddetce, gönderilmesine lüzum hâsıl olacak tel yazılarının ve telefon muhabereilerinin P. T. T. merkezleriyle demiryol itasyonları tarafından parasız ve acele işaretiyle çekilmesi, ilk yardımların zamanında yapılabilmesi için lüzumlu görülmüştür.

Besinci maddesinde: İlk yardımın vaktinde yapılabilmesini sağlamak üzere Devlet veya Devlete bağlı idarelerle, sermayesinin çoğu Devlete ait müesseselerin nakil vasıtalarından insan ve her türlü malzemenin deprem yerlerine meccanen ve tercihan sevkleri düşünülmüştür.

Altıncı maddesinde : Gerek deprem esnasında ve gerek bu işlerde çalıştırılırken varalananların ve sakatlananların derhal en yakın hastane ve tedavi evlerine sevkedilmeleri ve bütün hastane ve tedavi evlerinin bu yaralı ve sakatları derhal kabul ve tedavi etmekle mükellef buldukları, bu tedavinin Devlet ve âmme müesseselerine ait hastanelerde meccanen yapılacağı, hususi hastanelerde yapılmasına lüzum hâsıl olacak tedavilerin Hükümetçe ödeneceği ve bu işlerde çalıştırılırken sakatlananlara sakatlık derecelerine göre kendilerine ve ölenlerin de ailelerine polis ve jandarma efradına verilen tazminat kadar Hükümetçe para verileceği düşünülmüştür.

Yedinci maddesinde : İlk kurtarma işlerinde çalışacakların bu bedeni yardımları bir yurt ödevi olarak derpiş edilmiş ve kendilerine yalnız parasız olmak ve katkı temini şart koşulmuş ve ayrıca beraberlerinde getirdikleri vasıtalarından kırılanların tazmini düşünülmüştür.

Sekizinci maddesinde: Salâhiyetli makamların nüfuzunu kuvvetlendirmek ve deprem esnasındaki acele işlerin hiç bir tehhüre meydan verilmeksizin ifasını temin etmek için, makbul sebep olmaksızın iş başına gelmeyenlerin cebren sevk edilecekleri düşünülmüştür.

Dokuzuncu maddesinde : Sarsıntıdan sonra tamamiyle yıkılmamış olan binaların vazivetlerinin tetkiki ve bunların tamiri قابل olanlarla olmayışlarının ayırt edilmesi işi çok mühim olduğundan bu hususun Nafia Vekâletinin kuracağı Fen heyetleri delâletiyle yapılması muvafık görülmüştür. Yıkılmıyarak ayakta kalmış ve fakat tamiri de mümkün görülmemiş olanların vaziyeti fennî raporlarla tesbit ve mahallin en büyük mülkiye âmirlerine bildirilerek bu gibilerin derhal tahliye ettirilmesi ve yıktırılması zaruri olarak mütalâa edilmiştir.

Onuncu maddesinde : Zemini üzerinde inşaat yapmağa ve oturulmağa elverişli olmayan yerlerde bulunup depremden büyük hasar gören şehir ve kasabaların yerlerinin değiştirilmesi Fen heyetlerince tesbit edildiği takdirde şehir ve kasabalar için Nafia Vekâletinin teklifi ve Vekiller Heyetinin kararıyla ve köyler için de Fen heyetinin vereceği raporlar ve Nafia Vekâletinin kararı ile bu değişikliğin yapılması muvafık görülmüştür.

On birinci maddesinde: Deprem bakımından uygun görülmiyen yerlerde bina yapılmasına müsaade edilmesi ilerisi için büyük tehlike ve zararlar arzedeceğinden bu gibi yerlerin fen heyetlerince yasak bölge olarak ilân edilmesi zaruri görülmüştür.

On ikinci maddesinde: Depremden zarar gören şehir ve kasabaların imar plânları mevcut olanların da bir sene sonra yıkmak şartıyla muvakkat barakalar yapması ilk barınma imkânını elde etmek için mülâhaza edilmiş ve bu gibi muvakkat barakaların bir taraftan şehirlerin süratle imar

ve ihyası ve diğer taraftan Yol ve Yapı Kanunu hükümlerine uyması cihetiyle yıktırılmaları zaruri görülmüştür. İmar plânlarının tadili zaruri görülenler için bu tadilatın Nafia Vekâletince en kısa bir müddet zarfında yapılması esas kabul olunmuştur. İmar plânı hiç bulunmayan şehir ve kasabalarda ilk barınmanın kendi arsalarında yapılacak muvakkat barakaların temini ve imar plânının tasdikından bir sene sonra da bu barakaların yıktırılarak esaslı inşaata geçilmesi yine yukarıda zikredilen sebepler dolayısıyla lüzumlu görülmüştür.

On üçüncü maddesinde: Deprem bölgelerinde mârûz kalman zayıflık neticesinde yıkılmış olan yapıların tesirinden ileri geldiği gözönüne alınarak buralarda sarsıntıya dayanıklı yapıların yapılması zaruri mütalâa edilmiş ve bunun için de bu bölgelerde yapılacak inşaatın Nafia Vekâletince hazırlanacak esaslara uygun olarak inşası ve aksi halde olanlara da müsaade edilmesi çok lüzumlu görülmüştür.

On dördüncü maddesinde: Yeni kurulacak köylerimizin gelişi güzel bir tertip ve tanzim ile intizamsızlıktan ve başı boşluktan kurtarılması ve bugünkü düşünce ve teknik kaidelerine uygun olarak kurulmaları zaruri görülmüştür.

On beşinci maddesinde: Son depremlerde insanca en büyük kayıpların umumî toplantı mahallerinde olduğu gözönüne alınarak bu gibi umumî toplantı mahallerinin fennî bir muayeneye tâbi tutulması ve icabında tamir ve takviyelerinin temini ve aksi halde olanların kullanılmasına müsaade edilmemesi zaruri görülmüştür. Teknik eleman mevcuduna göre en tehlikeli deprem bölgesinden başlamak üzere bu işin program altına alınması muvafık görülmüştür.

On altıncı maddesinde: Yukarıki maddede gösterilen mucip sebep dolayısıyla bu gibi umumî toplantı mahallerinin projelerinin tetkikinin muvafık olacağı mütalâa edilmiştir.

Onyedinci maddesinde: Deprem dolayısıyla yerleri değiştirilecek olan kasabalar için evvelece Erzincan'ın nakli dolayısıyla kabul olunmuş olan 3908 sayılı kanunun tatbiki muvafık görülmüştür.

Onsekizinci maddesinde: Deprem mıntakalarının âcil ve katî ihtiyaç ve zaruretleri gözönünde alınarak bu hükmün tatbiki zararı görülmüştür.

On dokuzuncu maddesinde: Bu kanunla muhtelif makamlar delâletiyle görülecek fazifelerin ve tatbik şekillerinin kontrol ve mürakabesi zaruri görülmüş ve bu mürakabenin Nafia Vekâleti teşkilâtı ile görülmesi mütalâa edilmiştir.

Yirminci maddesinde: Bu kanunun tatbiki sırasında lüzümlü masrafların Devlet, Hususi İdare, Belediye ve Köy bütçelerinden tahsis edilebileceği düşünülmüştür.

Yirmibirinci maddesinde: Deprem sırasında hasara uğrayan şehir, kasaba ve köylerin yardımına şüphe yokki ilk önce kendilerine aynı yerde olanlarla civar halk koşabilir. Bunları kendi arzularına bıraktığımız takdirde istenilen yardım temin edilemeyeceği cihetle deprem bölgelerindeki bazı vatandaşlara mükellefiyet tahmili düşünülmüş ve bu vazifeye icabet etmeyenler hakkında cezai hükümler konmuştur.

Yirmiikinci maddesinde: Depremde ziyan gören vatandaşlara Devlet ve Kızılay bütün vesaitiyle yardım etmekte ve icabında bu felâketzedelere meskenlerini tamir veya yeniden inşa edebilmek için alet, malzeme ve inşaata lüzumlu diğer eşyayı vermektedir. Bazı şahısların kendilerine verilen malzemeyi yerinde kullanmıyarak başkasına satmaları ve başka maksatlarda kullanmalarını önlemek için bu maddedeki müeyyideler konmuştur.

Yirmi üçüncü maddesinde: Büyük felâketlere sebep olan deprem sırasında ve onu takip eden karışık günlerde redaeti ahlâkiye sahibi kişilerin cürüm işlemleri gayet kolay bir hale gelmiş bulunduğundan bu günlerde işlenen bazı suçların ezeümle: âmnenin selâmeti, adabı umumiye ve nizamı aile eşhas ve mal aleyhinde işlenen cürümlerde cezanın müessir olacak şekilde yükseltilmesi düşünülmüştür.

Muvakkat maddesinde: Bu kanunun 1938 senesinden beri vukubulan depremlerde tatbikinin faydalı olacağı görülmüştür.

Adliye, Bütçe, Dahiliye, Nafia ve Sıhhat ve İc̄timai Muavenet Encümenlerinden seçilen 3 er üyeden mürekkep Muvakkat Encümen mazbatası

T. B. M. M.

Muvakkat Encümen

Esas No. 1/285

Karar No. 2

15. VII 1944

Yüksek Reisliğe

Yersarsıntısı felâketi karşısında alınacak tedbirlere dair Hükümetçe hazırlanıp Türkiye Büyük Millet Meclisine takdim edilen kanun lâ-yihasının Adliye, Bütçe, Dahiliye, Nafia, Sıhhat ve İc̄timai Muavenet Encümenlerinden ayrılacak üger âzadan müteşekkil bir Muvakkat Encümen-de tetkiki Meclisin 26. IV. 1944 tarihli toplantısında kararlaştırılmış ve adı geçen Encümen-lerden seçilen âza, 4. V. 1944 tarihinden itibaren muhtelif ic̄timalar yaparak kanun lâ-yihasını tetkik ve müzakere etmiştir. Nafia Vekili veya Nafia Vekâleti mümessili toplantılarda bulunduğ gibi bazı maddelerin müzakeresi lüzum ve icaba göre Başvekilin, Ziraat Vekilinin ve Ma-liye Vekilinin huzurlariyle cereyan etmiştir.

Memleketimizde son yıllarda maalesef sık sık vukubulan yersarsıntılarını vatandaşlarımızı büyük zararlara uğratmakta olduğundan Hükümetin yersarsıntılarında evvel ve sonra zararın mümkün mertebe azaltılması veya zarar gören bölgelerin ve ahalsinin biran önce kalkınması yolunda tedbirler almağı düşünerek bu maksatla bir kanun lâ-yihası hazırlayıp Büyük Millet Meclisine sevketmesi yerinde görülmüştür. Encümenimiz lâ-yihanın müzakeresi esnasında ihtiyaç ve zaruretleri karşılamak bakımından lüzumlu gördüğü bazı tadillerde bulunduğu gibi bir kısım maddelerde maksadı daha iyi ifade edebilmek için değişiklikler yapmıştır.

Kanun lâ-yihasının isminde ve içinde geçen deprem kelimesi «Yersarsıntısı» şeklinde değiştirilmiştir. Bu mevzu münasebetiyle Büyük Meclise 17 kânunusani 1940 ve 15 kânunusani 1943 tarihleri arasında kabul edilmiş olan 3773, 4000, 4071 ve 4386 sayılı kanunlarda yersarsıntısı kelimesinin kullanılmış olması bu değişikliğin mucip sebebidir.

Hükümet teklifinde :

9 neu madde yersarsıntısından sonra kalan binaların fen heyetlerince tetkik ve muayeneye tâbi tutulması, tehlikeli görülenlerin boşaltıl-

ması ve 15 gün içinde yıktırılması yolunda bir hükmü ihtiva etmektedir. Encümenimiz bu nevi binaların bazan tamamen yıkılması icabetmeyip tehlikenin izalesi için kısmen yıkılması da mümkün olabileceğini düşünmüş ve; bu itibarla Hüküm değiştirilerek « yıktırılması » kelimesi çıkarılmış ve yerine « tehlikenin izalesi » kelimeleri konulmuştur. Aynı maddenin diğer bir fıkrasıyla ıslahı mümkün olan binaların taminine kadar işgal ve iskânına müasade edilmemekte, bir sene içinde sahibi tarafından yıktırılmayan binaların belediyece yıktırılacağına dair hüküm konulmaktadır. Encümenimiz bu nevi binaların bir senelik müddetin hitamında yıktırılabilmesini itiraz bulunmaması şartına muallâk bırakmış, sahibi hemen itiraz ettiği takdirde itirazın mahallî idare heyetlerince tetkik edilmesi ve vârit görüldüğü takdirde de müddetin daha iki seneye kadar uzatılabileceği yolunda bir hüküm tedvin etmiştir.

Hükümet teklifinin 10 neu maddesi yersarsıntısı görmüş şehir, kasaba ve köylerin başka yerlere nakli lüzumunun takdir ve teklifini alel-ittlak fen heyetlerine bırakmaktadır. Encümen, bu nevi fen heyetlerinin jeolog ve sismologları da ihtiva etmesini lüzumlu görmüş maddeye o yolda sarahat koymuştur. Bu heyetlerde Hükümet teklifinde zikredilen Sıhhat ve İc̄timai Muavenet Vekâleti mümessilinden başka Dahiliye ve Ziraat Vekâletleri mümessillerinin de bulunması lüzumlu görülmüştür.

Hükümet teklifinin 14 neu maddesinde yeniden kurulacak köylerin Nafia Vekâletinin tesbit edeceği esaslar dairesinde Vilâyet Nafia müdürlüğünce tanzim edilecek plânlara göre vücutte getirileceği kaydolunmaktadır. Plânın tanzimi fenni bir keyfiyet olmakla beraber plân tanzimi esaslarını tesbit için memleket ihtiyaçlarına tam, mutlak ve şâmil bir vukufun lüzumu tabiidir; bu itibarla esasların münhasıran Nafia Vekâletince tanzim edilmeyip Dahi-

liye ve Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletlerinde bu mesaiye iştiraki Encümenimizce zaruri görülmüş ve madde bu maksadı sağlayacak şekilde değiştirilmiştir.

Hükümetin teklifinin 17 nci maddesi yersarsıntısı dolayısıyla yerleri değiştirilecek şehir ve kasabalar hakkında Erzincan yersarsıntısından sonra Büyük Millet Meclisince kabul edilmiş olan 3908 sayılı kanundaki istimlak hükümlerinin tatbik edilmesi hükmünü ihtiva ediyor. Encümenimizde cereyan eden müzakereler neticesinde Hükümetçe teklif edilen şekil yerine bu nevi istimlaklerde esas itibarıyla 3710 sayılı Belediye İstimlak Kanunu hükümlerinin tatbik edilmesi yeri elinden alacak vatandaşa milletin malının değer bahasını vermek bakımından lüzumlu görülmüş ancak ilâveten sürati temin edici mevzuat konulması kabul edilmiştir. Bu sebeple 17, 18, 19 ve 20 nci maddeler istimlak hükümlerini ihtiva etmek üzere yeniden tedvin olunmuştur.

Yeri değiştirilecek şehir ve kasabaların istimlak sahası dâhilinde bulunan Devlete ait ve bir âmme hizmetine tahsis edilmemiş gayrimenkullerin bu şehir ve kasabalar belediyelerine bedelsiz olarak devir ve ferağı da yeni şehir ve kasabanın tesisini kolaylaştırmak bakımından zaruri ve faydalı görülerek 21 nci madde tedvin edilmiştir.

Yeri değiştirilecek köylere ait istimlaklerde Köy Kanunu hükümlerinin tatbiki lüzumu müतालâa olunmuştur. 22 nci madde bu sebeple tanzim edilmiştir.

Hükümetin teklifindeki 20 nci madde kanunun muhtelif maddelerinde yapılacağı ve ödeneceği tasrih edilen masrafların mahiyetlerine ve Maliye ve Nafia Vekâletlerince tesbit edilecek esaslara göre Devlet, hususi idare, belediye ve köy bütçelerinden ödeneceği yolunda bir hükmü muhtevi bulunmaktadır. Encümenimiz yersarsıntısına uğramış bölgelerde hususi idare, belediye köy bütçelerinin umumiyetle masrafa mütehammil olamayacağı mütalâasıyla yersarsıntısını mütaakıp yapılacak masrafların tamamen Nafia Vekâleti bütçesine konulacak tahsisattan ödenmesi ve yersarsıntısından önce ittihazi iktiza eden koruyucu tedbirlere ait masraflara hususi idare, belediye ve köylerin iştiraki esasını kabul etmiştir. Hükümet teklifindeki 20 nci madde bu maksatla tadil edilerek ve numarası

değişerek 23 nci madde vücade gelmiştir. Kanun lâyihasının tetkik ve müzakeresi esnasında Encümenimizde hâkim olan ruh, lâyihada derpiş edildiği gibi yersarsıntısı vukuundan önce binaları dayanıklı olarak yapmak, yersarsıntısı esnasında ve mütaakıp anlarda esaslı kurtarma tedbirleri almakla beraber bilhassa yersarsıntısı görmüş bölgelerin imarını ve halkının her türlü kalkınmasını temin etmektir. Bu itibarla Encümenimiz Hükümet teklifinde bulunmayan bazı hükümleri tedvin ederek Yüksek Meclisin müzakere ve tasvibine arz etmeği muvafık bulmuştur.

Kanun, Hükümet teklifinde olduğu gibi bundan sonra vukuu melhuz yersarsıntısı hâdiselerinin zararlarını karşılamayı istihdaf etmekle beraber birinci muvakkat maddesinin 1938 senesindenberi yersarsıntısına uğramış bölgelerin umranını ve ahâlisinin kalkınmasını da sağlayacaktır. 1938 denberi yersarsıntısı görmüş bölgeler ahâlisi için şimdiye kadar Hükümetçe şükran şayan yardımlar yapılmış olmakla beraber bu sahada daha pek çok yapılacak iş bulunduğu ahâlisinin hakikî surette yardıma muhtaç olduğu meydandadır. Encümenimiz yersarsıntısı mevzuunda bir kanun lâyihasının Meclise tevdi edilmesinde hâkim olan himayekâr fikrin esasına sadık kalarak ve Hükümetin bu kanunu teklif etmekteki güzel düşüncesinin tahakkukuna daha fazla imkân vermek üzere kanun lâyihasına bazı yeni hükümler ilâve etmiştir. Bunlar gerek 1938 denberi yersarsıntısı görmüş, gerek bundan sonra böyle bir felâkete uğrayacak bölgelere ve ahâlisine yardım hükümleridir.

Halen mer'î 3116 sayılı Orman Kanununun 17 nci maddesi yersarsıntısına uğramış köyler halkına parasız kereste verilebileceğini âmirdir, Bu hükmün yersarsıntısı görmüş şehir ve kasaba halkından muhtaç olanlara da teşmili yersiz yurtsuz kalmış vatandaşların biran önce kendilerine ev yapabilmelerini temin için zaruri görülmüştür. Bu hususta Encümende geçen müzakere ve temas neticesinde Ziraat Vekiliyle mutabakat hâsıl olmamakla beraber Encümence bu hükmü muhtevi 24 nci maddenin tedvini ve Büyük Meclisin takdir ve tasvibine arzı karar altına alınmıştır.

Şimdiye kadar yersarsıntısı felâketine uğramış yerler halkına her senenin imkânlarına göre Nafia Vekâleti bütçesine konulan tahsisat sarfedilmek suretiyle, yardım edilmektedir. Malî

imkânların müsaadesizliği konulabilen tahsisatın azlığı, ihtiyacın genişliği ve büyüklüğü bütün iyi niyetlere ve gayretli çalışmalara rağmen yersarsıtısı görmüş bölgelerde süratli bir kalkınmağa malesef fırsat vermemektedir. Encümenimiz, yersarsıtısı görmüş bölgelerin ve ahalsinin kalkınması için vazifeli, müstakil ve geniş kaynaklı teşkilât kurulmasına ısrar ile lüzum görmüş ve bu hususta fikrine müracaat edilen. Başvekilimiz de mutabakatını bildirmiştir. 27 nei madde bu suretle tedvin olunmuştur. Lâyiha Büyük Meclisin tasvibine iktiran ettikten sonra tasavvur olunan İktisadi Devlet Teşekkülüne ait kanunun Hükümetçe biranevvel hazırlanıp süratle Meclis ile sevk edilmesi ve 1771 sayılı kanunun hükümlerine göre Hükümetin elinde artacak gayrimenkullerin paraya tahvil olundukça bedellerinin bu teşekküle ilk sermaye olarak tahsisi temenniye şayandır. Bulunacak diğer varidat ile beraber her yıl bütçesine konulacak tahsisat da teşekkülün sermayesini tamamlayabilir. Encümende bu hususta cereyan etmiş olan müzakereler esnasında, bu teşekküle Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kine benzer bir hüviyet verilmesi de düşünülmüştür. Bu takdirde teşekkülün sermayesinde doğrudan doğruya Devletçe deruhde olunması tensip olunacak miktarın dışındaki sermayeye;

a) Elinde büyük kıymetler bulundurmakta olan Evkaf umumî idaresinin;

b) Tasarlanan geniş miqyasın millî imar ve kalkınma hareketinden ehemmiyetli surette faydalanmaları tabii olan Millî Sigorta Şirketlerinin;

c) Harp sonrasında her bakımdan faydalı ve geniş bir iş hacmi yaratabilecek bu teşekküle alâkalanması beklenecek olan hususi vatandaş sermayesinin de kısmen iştiraki mümkün olacağı mütalâa edilmiştir.

Erzinean yer sarsıntısından sonra Hükümetçe tanzim ve Büyük Millet Meclisince müzakere ve kabul edilen kanunlar felâket görmüş halkın tahsil edilmemiş vergilerinin terkinini, o bölgeler memurlarına avans verilmesi gibi yardım hükümlerini ihtiva etmekte idi. O kanunlar hâdiselere maksur ve münhasır olduğu ve umumî bir hüküm bulunmadığı için son Bolu ve Çerkeş yersarsıntılarında bundan sonra bu nevi yardım-

ların yapılmasına imkân hâsıl olamamıştır. Bu itibarla Encümenimiz bu hususlarda Hükümete salâhiyet verilmesini düşünerek 28 nei, 29 neu, 30 neu ve muvakkat ikinci maddeleri tedvin etmiştir.

Bu maddelerin müzakeresi münasebetiyle Encümene dâvet edilmiş olan Maliye Vekili ile de bu hususlarda tam bir mutabakat mevcut bulunmaktadır.

Hükümet teklifinin bu mazbatada ayrıca tasrih edilmeyen maddelerinde yapılan tadiller maksadın daha iyi ifadesine mâtufluk mahiyette küçük değişikliklerdir.

Lâyihanın alâkalı encümenleri bir bir dolaşmayıp muvakkat ve muhtelit bir encümeni teşkil suretiyle tetkiki ve müzakeresi müstaceliyeti mucip sebebe istinat etmekte idi.

Meclisin Umumî Heyetinde dahi müstacelen müzakeresinin rica edilmesi Encümence kararlaştırılmıştır.

Mazbatamız ve kanun lâyihası Yüksek Meclisin müzakere ve tasvibine arz edilmek üzere Büyük Millet Meclisi Reisliğine saygı ile sunulur.

Mu. En. Reisi	M. M.	Kâtip
Erzurum	Tokad	Bolu
N. Elgün	R. A. Sevengil	H. Ş. Adal
Amasya	Antalya	Bolu
Z. Tarhan	N. E. Sumer	Dr. Z. Ülgen
Bursa	Kastamonu	Kocaeli
Dr. T. Simer	A. Binkaya	R. Akça
Konya		Konya
F. Gökmen		H. Karagülle

İmzada bulunmadı
Tokad

İstimlâkten gayri hususlarda beraberim.

A. G. Pekel

Devlet İktisadi Teşekküllerinden parasız malzeme verilmemesine; Devlet münakalesinden bile parasız istifadeye müsaade edilmemesine nazaran Devlet Orman işletmelerinin ana prensipine aykırı bulduğum (24) maddenin müsavata uygun amelî bir faydasını da mülâhaza etmediğimden Encümen lâyihasından tayyî reyindeyim.

İsparta
K. Ayda

Erzinean
A. Fırat

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Depreme karşı alınacak tedbirler hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Tehlikeli yerdepemlerine mâruz bölgeler Nafia ve Maarif Vekilliklerince müştereken tâyin ve İcra Vekilleri Heyetinin tasdik edeceği listelerle veya haritalarla tesbit olunur.

İlk tedbirler

MADDE 2. — Vukuu muhtemel depremelere karşı tehlikeli deprem mntakasına dâhil olsun olmasın bütün vilâyet merkezlerinde ve kazalarda aşağıda yazılı tedbirler almır:

Kurtarma, yaralıları tedavi, barındırma, ölüleri gömme, yangınları söndürme, yıkıntıları temizleme ve işe gibi âcil hususlarda kullanılmak üzere vazifeleri tâyin içtima mahallerini tesbit eden bir muhtıra tanzim ve icabeden vasıtalar ihzar ve muhafaza olunur.

Bu muhtıra, Dahiliye, Nafia, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletlerince müştereken tesbit edilecek esaslar dâhilinde yapılır.

MADDE 3. — Deprem vukuunda mahallin en büyük mülkiye âmiri, hâkim sınıfına dâhil memurlar haricinde memur olsun veya olmasın lüzum gördüğü kimselere vazife vermeye, bedeli veya ücreti bilâhare ödenmek üzere canlı veya cansız nakil vasıtalarına el koymağa ve hiç bir kayıt ve merasime tâbi olmadan tedavi, kurtarma ve işe işlerinin icabettirdiği âcil mubayaaları yapmağa tehlikeli binaların ve meskenlerin tahliyesine ve müsait bina ve meskenleri işgal etmeye salâhiyettardır. Deprem yerindeki mülkiye âmiri yardım teşkilât ve vesaitinin kifayetsizliği karşısında civarındaki kaza ve vilâyetlerden yardım ister. Kendilerinden yardım istenen kaza ve vilâyetlerin en büyük mülkiye âmirleri birinci fıkrada yazılı salâhiyetleri haiz olarak bu yardıma bütün vasıtalarıyla koşmağa mecburdur.

Deprem yerindeki mülkiye âmiri, civarındaki en büyük mülkiye âmirlerinin yukarıki fıkraya mucibince müdahalesine lüzum görmeyipte yalnız bunlara bağlı bazı komşu köy ve kasaba halkının yardımına lüzum hissettiği takdirde, bu köy ve kasaba halkını yardıma davet eder. Bunlar merbut buldukları mülkiye

MUVAKKAT ENCÜMENİN DEĞİŞTİRİŞİ

Yersarsıntısından evvel ve sonra alınacak tedbirler hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Tehlikeli yersarsıntısına mâruz bölgeler Nafia ve Maarif Vekilliklerince müştereken ihzar ve İcra Vekilleri Heyetinin tasdik edeceği listeler veya haritalarla tâyin olunur.

İlk tedbirler

MADDE 2. — Tehlikeli yersarsıntısı bölgesine dâhil olsun olmasın bütün vilâyetlerde aşağıdaki tedbirler almır:

Kurtarma, yaralıları tedavi, barındırma, ölüleri gömme, yangınları söndürme, yıkıntıları temizleme ve felâketzedeleri işe gibi hususlarda kullanılmak üzere vazife ve vazifelileri tâyin, içtima mahallerini tesbit eden bir program tanzim ve icabeden vasıtalar ihzar ve muhafaza olunur. Bu program Dahiliye, Nafia, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletlerince müştereken tesbit edilecek esaslar dâhilinde yapılır.

MADDE 3. — Yersarsıntısı vukuunda mahallin mülkiye âmiri hâkim sınıfına dâhil memurlar haricinde memur olsun veya olmasın lüzum gördüğü kimselere vazife vermeye, bedeli veya ücreti bilâhare ödenmek üzere canlı veya cansız nakil vasıtalarına ve lüzumlu alât ve edevata el koymağa ve hiç bir kayıt ve merasime tâbi olmadan tedavi, kurtarma ve işe gibi işlerin icabettirdiği âcil mubayaaları yapmağa, tehlikeli binaları tahliye ve müsait bina ve meskenleri işgal etmeğe salâhiyetlidir.

Yersarsıntısı vukubulan yerlerdeki mülkiye âmiri yardım teşkilât ve vasıtalarının kifayetsizliği karşısında civarındaki vilâyet ve kazalardan yardım ister. Kendilerinden yardım istenilen vilâyet ve kazaların mülkiye âmirleri birinci fıkrada yazılı salâhiyetleri haiz olarak bütün imkân ve vasıtalarıyla yardıma koşmağa mecburdur. Yersarsıntısı vukubulan yerdeki mülkiye âmiri civarındaki mülkiye âmirlerinin yukarıki fıkraya mucibince yardımına lüzum görmeyipte yalnız bunlara bağlı bazı komşu köy ve kasaba halkının yardımına lüzum hissettiği takdirde bu köy ve kasaba halkını yardıma çağırır, bunlar merbut buldukları mül-

Hü.

âmirlerinden emir beklemezsiniz bütün vasıtalarıyla yardıma koşmağa mecburdurlar. Şu kadar ki, bu komşu köy ve kasabaların bağlı buldukları vilâyet veya kazaya malûmat verilir.

Mahallin en büyük mülkiye âmiri bu işlerin yapılmasında, lüzum halinde, gerek o yerde ve gerek o civarda bulunan asker, jandarma, gümrük muhafaza ve orman koruma kıtalarından ve bunların vasıtalarından da istifade eder.

Bu takdirde, bu kıta komutanları mafevklerinden emir beklemezsiniz kendilerinden istenilen yardımı derhal yapmağa mecburdurlar.

MADDE 4. — Muhabere vasıtası bulunan şahıslarla resmî ve hususi idare ve müesseseler deprem vukuu hakkında edineceği haberi ilk vasıta ile o mintakanın en büyük mülkiye âmirine derhal bildirmeğe mecburdur.

İlk yardımlar için çekilecek tel yazılarını, ve telefon muhaberelelerini posta, telgraf ve telefon merkezleri, demiryol istasyonları ve askeri muhabere teşkilleri parasız ve acele olarak kabul etmeğe ve bu yazıyı alan memurlar da ilk vasıta ile mahalline ulaştırmağa mecburdurlar.

MADDE 5. — Deprem vukuunda ilk yardımları temin maksadiyle deprem bölgesine üçüncü maddede yazılı mülkiye âmirleriyle alâkalı Vekillikler ve Kızılay tarafından gönderilecek yardım ekipleri ve her türlü malzeme ve vasıtaları, Devlet veya Devlete bağlı idarelerle, sermayesinin çoğu Devlete ait müesseselerin nakil vasıtasıyla bedeli sonradan Hükümetçe ödenmek üzere tercihan sevk edilir.

MADDE 6. — Gerek deprem esnasında ve gerek bu işlerde çalıştırılırken yaralananlar veya sakatlananlar, en yakın hastane veya tedavi yerlerine sevk edilir. Askerî ve mülki, hususi bütün hastane ve tedavi yerleri bu yaralı ve sakatları hemen kabul ve tedavi etmeğe mecburdurlar.

Resmî hastane ve tedavi evlerinde bunlara

Muvakkat E.

kiye âmirinden emir beklemezsiniz bütün imkân ve vasıtalarıyla yardıma koşmağa mecburdurlar. Şu kadar ki, bu komşu köy ve kasabaların bağlı buldukları vilâyet veya kazaya malûmat verilir.

Mahallin mülkiye âmiri bu işlerin yapılmasında, lüzum halinde gerek o yerde ve gerek civarda bulunan asker, jandarma, gümrük muhafaza ve orman koruma kıtalarından ve bunların vasıtalarından da istifade eder. Bu takdirde bu kıta komutanları mafevklerinden emir beklemezsiniz kendilerinden istenilen yardımı derhal yapmağa mecburdurlar.

Bu maddede mülkiye âmirine verilen vazife ve salâhiyetler nahiye merkezi olmayan belediyelerde belediye reisleri, köylerde muhtarlar tarafından kullanılır.

MADDE 4. — Muhabere vasıtası bulunan şahıslarla resmî ve hususi idare ve müesseseler yersarsıntısı vukuu hakkında edinecekleri haberi ilk vasıta ile mintakanın mülkiye âmirine derhal bildirmeğe mecburdurlar.

İlk yardımlar için çekilecek tel yazılarını ve telefon muhaberelelerini posta, telgraf ve telefon merkezleri, demiryolu istasyonları ve askeri muhabere teşkilleri parasız, tercihan ve acele olarak kabul etmeğe ve bu yazıyı alanlar da ilk vasıta ile yerine ulaştırmağa mecburdurlar.

MADDE 5. — Yersarsıntısı vukuunda ilk yardımları temin maksadiyle yersarsıntısı bölgesine üçüncü maddede yazılı mülkiye âmirleri ile alâkalı makam ve müesseseler tarafından gönderilecek yardım ekipleri ve her türlü malzeme ve aletler Devletin veya Devlete bağlı idarelerle sermayesinin çoğu Devlete ait müesseselerin elinde bulunan nakil vasıtalarıyla bedeli sonradan Hükümetçe ödenmek üzere tercihan sevk edilir.

MADDE 6. — Gerek yersarsıntısı esnasında gerek kurtarma ve yardım işlerinde çalıştırılırken yaralananlar veya sakatlananlar en yakın hastane veya tedavi yerlerine sevk edilirler. Askerî hastane ve tedavi yerleriyle Devlet, hususi idare ve belediyelere ve şahıslara ait bütün hastane ve tedavi yerleri bu yaralı ve sakatları hemen kabul ve tedavi etmeğe mecburdur.

Hü.

parasız bakılır. Resmî hastanelerde yer olmaması veya tedavi imkânı bulunmaması gibi sebeplerle zaruri olarak hususi hastanelerde yapılan tedavi ücretleri sonradan Hükümetçe ödenir.

MADDE 7. — Deprem vukuunda ilk kurtarma yerinde çalıştırılanların bedeni hizmetlerinden dolayı ücret verilmez. Yalnız çalıştıkları müddetçe kendilerine parasız ekme ve katık temin edilir.

Bunların beraberlerinde getirdikleri alât ve edevat ve vasıtaların kırılması halinde tamiri kabil olanlar masrafı Hükümetçe ödenmek üzere tamir ettirilir. Tamiri imkânsız olanlar ise mahalli belediye rayici üzerinden bedelen tazmin edilir.

MADDE 8. — Salâhiyetli makamların verecekleri vazifeyi yapmayanların, hastalık veya diğer mâkul bir sebep olmadıkça iş başına ecbren sevketmeye mahallin en büyük mülkiye âmiri mezundur. Bu husustaki emirleri zabita kuvvetleri derhal ifa etmeye mecburdurlar.

İlk tedbirleri takip eden işler

MADDE 9. — Depremi mütaakıp Nafia Vekâletince kurulacak Fen heyetleri marifetiyle resmî ve hususi bütün binalar tetkik ve muayeneye tâbi tutulur. Bunlardan yıktırılması ve tahliyesi icabedenlerin raporu Fen heyetleri tarafından mahallin en büyük mülkiye âmirine verilir. Bu makamlarca bunlar derhal tahliye ettirilir. Ve yıktırılması icabedenlere en çok on beş gün müddet verilerek sahiplerine yıktırılması tebliğ olunur. Tebliğat için mahallinde sahibi bulunmadığı takdirde, keyfiyet mahallî vesait ile ilân edilmek suretiyle tebliğat yapılmış sayılır. Mal sahibi yıkmadığı takdirde bunlar yıkma parası yıkıntı bedelinden ödenmek üzere mahallin en büyük mülkiye âmirinin emriyle yıktırılır.

İslahı mümkün olan binaların da fen heyetinin göstereceği şartlara göre tamiri yapılınca kadar iskân ve işgaline müsaade edilmez. Bu binalar bir sene zarfında tamir ettirilmediği takdirde yukarıdaki esaslar dairesinde yıktırılır.

Muvakkat E.

Resmî hastahane ve tedavi evlerinde bunları parasız bakılır. Resmî hastahane ve tedavi evlerinde yer olmaması veya tedavi imkânı bulunmaması gibi sebeplerle zaruri olarak hususi hastahanelerde yapılan tedavi ücretleri sonradan Hükümetçe ödenir.

MADDE 7. — Yersarsıntısı vukuunda ilk kurtarma yerinde çalıştırılanlara bedeni hizmetlerinden dolayı ücret verilmez. Yalnız çalıştıkları müddetçe parasız ekme ve katık temin edilir. Bunların beraberlerinde getirdikleri alet ve vasıtalarından tamire muhtaç hale gelenler, masrafı Hükümetçe ödenmek üzere tamir ettirilir. Ziyaa uğrıyanlar ile tamiri imkânsız olanların bedeli mahallî rayiç üzerinden ödenir.

MADDE 8. — Salâhiyetli makamların verecekleri vazifeleri yapmayanları hastalık veya mâkul diğer bir sebep olmadıkça iş başına sevk etmeğe mahallin mülkiye âmiri mezundur. Bu husustaki emirleri zabita kuvvetleri derhal ifa etmeğe mecburdurlar.

İlk tedbirleri takip eden işler

MADDE 9. — Yersarsıntısını mütaakıp Nafia Vekâletince kurulacak fen heyetleri tarafından resmî ve hususi bütün binalar tetkik ve muayeneye tâbi tutulur. Bunlardan yıktırılması ve boşaltılması gerekenler hakkında fen heyetlerince mahallin mülkiye âmirine rapor verilir.

Bu makamlarca bu binalar derhal boşaltılır, yıkılması icabedenler için en çok 15 gün mühlet verilerek tehlikenin giderilmesi sahiplerine bildirilir. Mahallinde sahibi bulunmadığı takdirde keyfiyet mahallî vasıtalarla ilân edilmek suretiyle tebliğ yapılmış sayılır. Mal sahibi yıkmadığı takdirde bu binalar, yıkma parası yıkıntı bedelinden ödenmek üzere mahallin mülkiye âmirinin emriyle yıktırılır.

Tehlikeli fakat ıslahı mümkün olan binaların fen heyetlerinin göstereceği şartlara göre tamiri yapılınca kadar içine girilmesine ve oturulmasına müsaade edilmez. Bu binalar bir sene zarfında tamir ettirilmediği ve itiraz da olmadığı takdirde yukarıdaki esaslar dairesinde yıktırılır.

MADDE 10. — Deprem dolayısıyla büyük hasara uğrayan, şehir, kasaba ve köy yerlerinin fen heyetlerince değiştirilmesine lüzum görüldüğü takdirde şehir ve kasabaların yerleri bu raporlara müsteniden S. İ. M. Vekillîğinin mütalâası ve Nafia Vekâletinin teklifi ve İera Vekilleri Heyetinin kararıyla ve köy yerleri yine fen heyetlerinin vereceği rapor üzerine vilâyetin teklifi S. İ. M. Vekillîğinin ve Nafia Vekâletinin kararıyla değiştirilir. Yukarıda yazılı fen heyetlerinde S. İ. M. Vekillîğinin de mümessili bulunur.

MADDE 11. — Deprem bölgelerine dahil şehir, kasaba ve köylerde bina ve mesken inşası fen heyetlerince tehlikeli görülen mahaller yapı için yasak bölge sayılır. Belediye teşkilâtı olan yerlerde belediyeler, olmıyan yerlerde ihtiyar meclisleri bu yasak bölge hükmünü tatbik ile mükelleftirler. Hilâfına hareket edildiği takdirde vali ve kaymakamların emriyle yapılan veya yapılmakta olan yapılar yıktırılır.

MADDE 12. — Deprem dolayısıyla hasara uğramış olan şehir ve kasabaların imar plânı mevcut olup Nafia Vekâletince tadiline lüzum görülmediği takdirde plân mucibince inşaata müsaade edilir. Bu gibi yerlerde de ilk barınma tedbiri olarak en çok bir sene için muvakkat barakalar inşa edilebilir. Bunların bu müddet içerisinde sahipleri tarafından kaldırılması mecburidir. Aksi halde masraflı yıkıntı bedelinden ödenmek üzere mahallin en büyük mülkiye âmirinin emriyle belediyelere yıktırılır. İmar plânı mevcut olupta tadiline lüzum görülen şehir ve kasabalarda kendi arsaları üzerine ilk barınma tedbiri olarak muvakkat baraka inşasına müsaade edilir. Bu yerlere ait tadil plânları Nafia Vekâletince beş ay zarfında ikmal edilir. Ancak tadil plânı tekemmül ettikten sonra esaslı inşaata müsaade edilir ve projenin tasdikı tarihinden itibaren muvakkat barakalar bir sene zarfından birinci fıkra mucibince yıktırılır.

İtiraz vukuunda keyfiyet mahallî idare heyetlerince tetkik olunur. İtiraz sebepleri vârit görüldüğü takdirde müddet daha iki seneye kadar uzatılabilir.

MADDE 10. — Yersarsıntısı dolayısıyla büyük hasara uğrayan şehir, kasaba ve köy yerlerinin Devlet hizmetinde bulunan veya haricte çalışan jeoloğ ve sismologları da ihtiva etmek üzere Nafia Vekâletinin teşkil edeceği mütchassıs fen heyetlerince değiştirilmesine lüzum görüldüğü takdirde şehir, kasaba ve köylerin yerleri bu raporlara müsteniden Nafia Vekillîğinin teklifi ve İera Vekilleri Heyetinin kararıyla değiştirilir.

Yukarıda yazılı fen heyetlerince Dahiliye, Sıhhat ve İçtimai Muavenet ve Ziraat Vekâletlerinin mümessilleri de bulunur.

MADDE 11. — Yersarsıntısı bölgelerine dâhil şehir, kasaba ve köylerde bina ve mesken inşası fen heyetlerince tehlikeli görülen mahaller yapı için yasak bölge sayılır. Belediye teşkilâtı olan yerlerde belediyeler, olmıyan yerlerde muhtar ve ihtiyar meclisleri ve yasak bölge hükmünü tatbik ile mükelleftirler. Hilâfına hareket edildiği takdirde yapılan veya yapılmakta olan binalar vali ve kaymakamların emriyle yıktırılır.

MADDE 12. — Yersarsıntısı dolayısıyla hasara uğramış olan şehir ve kasabaların imar plânı mevcut olupta Nafia Vekâletince tadiline lüzum görülmediği takdirde esaslı inşaata derhal müsaade edilir.

Mevcut imar plânının tadiline lüzum görülen şehir ve kasabalarda bu tadilât plânları beş ay zarfında ikmal edilir.

İmar plânı mevcut olmıyan yerlerin imar plânı âzami üç sene zarfında ihzar olunur. Bu plânlar yapılmeaya kadar müstakbel plânlara göre esaslı inşaat yapılmastua Nafia Vekillîğince müsaade edilebilir.

Yukarıda yazılı hallerde veya yerinin değiştirilmesi icabeden şehir ve kasabalarda alâkalıların kendi arsaları üzerine ilk barınma tedbiri olarak muvakkat baraka inşasına izin verilir.

Bu nevi muvakkat inşaatın, imar plânı mevcut olan yerlerde yersarsıntısı vukuundan imar plânı olmıyan veya tadil edilen veya yerleri değiştirilecek olan şehir ve kasabalarda yeni plân-

Hü.

İmar plânı mevcut olmayan veya yerlerinin değiştirilmesi kararlaştırılan şehir ve kasabalarda kendi arsaları üzerine ilk barınma tedbiri olarak muvakkat baraka inşasına müsaade edilir. Bu barakalar imar plânının tasdikından itibaren en çok bir sene zarfında sahipleri tarafından kaldırılır. Aksi halde bu madde- nin birinci fıkrası hükümleri tatbik olunur.

Şu kadar ki, yukarıda yazılı bir senelik müddet görülecek zaruret üzerine Nafia Vekilliğinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararıyla lüzumu kadar uzatılabilir.

Umumî hükümler

MADDE 13. — Birinci maddede tesbit edilen deprem bölgelerine yeniden yapılacak veya değiştirilecek veyahut büyütülecek veya esaslı tamir görececek resmî veya hususi bilmum yapıların tâbi olacağı şartlar Nafia Vekâletince tanzim edilecek esaslar dâhilinde tâyin olunur. Bunun haricinde inşaat yasaktır.

Bunun için:

A) Belediye teşkilâtı olan yerlerde Belediye Yapı ve Yollar Kanunu gereğince verilecek ruhsatıelerde bu esasların gözönünde bulundurulması mecburidir;

B) Belediye teşkilâtı olmayan yerlerde ihtiyar meclisleri bu hükmü tatbik etmekle mükelleftir. Hilâfında yapılacak inşaat mahallin en büyük mülkiye âmirinin emriyle yıktırılır.

MADDE 14. — Her ne suretle olursa olsun yeniden kurulacak köyler Nafia Vekâletinin tesbit edeceği esaslar dâhilinde Vilâyet Nafia Müdürlüğüne tanzim edilecek plânlara göre kurulur. Ancak bu plân dairesinde inşaata müsaade edilir. Bu hükümler dışında köy kurulması yasaktır. Aksi halde yapılmış ve yapılmakta olan binalar yıktırılarak inşaat men edilir.

MADDE 15. — Tehlikeli deprem bölgesinden başlamak üzere Nafia Vekâletince tesbit edilecek; program dâhilinde şehir, kasaba ve köylerdeki Hükümet konağı, hastane, mektep ve fabrika gibi bir çok kimselerin toplandığı resmî ve

Muvakkat E.

ların tasdikından itibaren üç sene içinde sahipleri tarafından yıkılması mecburidir. Aksi halde masrafları yıkımtı bedelinden ödenmek üzere mahallin mülkiye âmiri emriyle belediyelere yıktırılır.

Bu üç senelik müddet, zaruret halinde Nafia Vekilliğinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince lüzumu kadar uzatılabilir.

Umumî hükümler

MADDE 13. — Birinci madde mucibince tesbit edilen yersarsıntısı bölgelerinde yeniden yapılacak veya değiştirilecek veya büyütülecek veya esaslı tamir görececek resmî ve hususi bütün yapıların tâbi olacağı şartlar Nafia Vekâletince tanzim edilecek esaslar dâhilinde tâyin olunur. Bunun haricinde inşaat yasaktır. Bunun için:

A) Belediye teşkilâtı olan yerlerde 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanunu gereğince verilecek ruhsatıelerde bu esasların gözönünde bulundurulması mecburidir.

B) Belediye teşkilâtı olmayan yerlerde ihtiyar meclisleri bu hükmü tatbik etmekle mükelleftir.

Bu madde hükümlerine aykırı olarak yapılacak inşaat 9 nu maddede zikredilen usul dâiresinde mahallin mülkiye âmirinin emriyle yıktırılır.

MADDE 14. — Her ne suretle olursa olsun yeniden kurulacak köyler Dahiliye, Nafia, Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletlerinin birlikte tesbit edeceği esaslar dâhilinde Vilâyet Nafia müdürlüğüne tanzim olunacak plânlara göre kurulur. Ancak bu plân dairesinde inşaata müsaade edilir. Bu hükümler dışında köy kurulması yasaktır. Aksi halde yapılmış ve yapılmakta olan binalar yıktırılarak inşaat men edilir.

MADDE 15. — Tehlikeli yersarsıntısı bölgesinden başlamak üzere Nafia Vekâletince tesbit edilecek program dâhilinde şehir, kasaba ve köylerdeki Hükümet konağı, hastane, mektep, fabrika ve iş yerleri gibi bir çok kimselerin toplan-

hususî bina ve müesseselerle, sinema, tiyatro, gazino, han, hamam ve otel gibi umuma açık bulundurulmuş yerlerin depreme mukavim olup olmadıkları Nafia Vekâletince tâyin olunacak fen heyeti tarafından tetkik ve muayene edilerek raporları mahallin en büyük mülkiye âmirine verilir. Bu raporlara nazaran mülkiye âmiri belediye teşkilâtı olan yerlerde belediyelere, ve olmıyan yerlerde ihtiyar meclisleri vasıtasıyla tehlikeli görülenleri derhal tahliye ettirir, ve kapatır, bunlardan tamir ve takviye suretiyle ıslahı mümkün olmayanların bu maksatlarla kullanılmasına müsaade edilmez. Tamir ve takviye edilerek ıslahı mümkün olanların fen heyetlerince gösterilen esaslar dâhilinde gereken tamirleri yapıldıktan sonra kullanılmasına izin verilir.

MADDE 16. — Deprem bölgesinde yeniden yapılacak sinema, tiyatro, otel, kahvehane, fabrika gibi umumî toplantı yerlerinin projeleri Nafia Vekâletine veya Nafia Vekâletinin göstereceği makamlara tasdik ettirilir. Aksi takdirde bunların inşalarına müsaade edilmez.

MADDE 17. — Deprem dolayısıyla yerleri değiştirilecek olan, şehir ve kasabalar hakkında (3908) sayılı kanun hükümleri aynen tatbik olunur.

diğr resmî hususî bina ve müesseselerle sinema, tiyatro, gazino, kahvehane, han, hamam ve otel gibi umuma açık bulundurulmuş yerlerin yersarsıntısına dayanıklı olup olmadıkları Nafia Vekâletince tâyin olunacak fen heyeti tarafından tetkik ve muayene edilerek raporları mahallin mülkiye âmirine verilir. Bu raporlara nazaran mülkiye âmiri Belediye teşkilâtı olan yerlerde belediyeler, olmıyan yerlerde ihtiyar meclisleri vasıtasıyla tehlikeli görülenleri derhal boşalttırır ve kapatır. Bunlardan tamir ve takviye suretiyle ıslahı mümkün olmıyanların bu maksatlarla kullanılmasına müsaade edilmez. Tamir ve takviye edilecek ıslahı mümkün olanların fen heyetlerince gösterilen esaslar dâhilinde gereken tamirleri yapıldıktan sonra kullanılmasına izin verilir.

MADDE 16. — Birinci madde mucibince tesbit edilen bölgelerde yeniden yapılacak sinema, tiyatro, otel, kahvehane, fabrika gibi umumî toplantı ve iş yerlerinin projeleri Nafia Vekâletine veya Nafia Vekâletinin göstereceği dairelere tasdik ettirilir. Aksi takdirde bunların inşalarına müsaade edilmez.

MADDE 17. — Yersarsıntısı dolayısıyla gerek yerleri değiştirilecek şehir, kasaba ve köylerin yeniden tesisi ve gerek mevcut şehir ve kasaba ve köylerin tevsi ve yersiz kalanlara yer temini için, İera Vekilleri Heyetince âmme menfaati namına istimlâk kararı verilen binalı binasız sahaları değer pahası peşin verilmek suretiyle, bu şehir ve kasabalar belediyeleri ve bu köyler ihtiyar meclisleri istimlâke ve müstehiklerine paralı parasız tevzi salâhiyetlidir.

MADDE 18. — Şehir ve kasabalar için istimlâki kararlaştırılan sahanın ve içindeki binalı binasız gayrimenkullerden her birinin, 3710 sayılı Belediye istimlâk kanununun hükümlerine tevfikân haritaları tanzim ve gayrimenkullerin eski hallerine göre kıymetleri takdir olunarak istimlâke ait mütaakıp muameleleri yapılır. Şu kadar ki, gayrimenkullere takdir edilen bu kıymetler, belediye tarafından sahiplerine birer ihbarname ile tebliğ edilir. İkametgâhı meçhul olan gayrimenkul sahiplerine yapılacak tebliğler mutat vasıtalarla ilân suretiyle yapılır. İhbarnameyi kabul ve imzadan

imtina edenler için tutulacak zabıt varakaları tebliğ hükmündedir.

Gayrimenkulün miktar ve mesahası veya takdir edilen kıymeti hakkında tarafların alâkalı mahkemelere müracaatla itirazda bulunmaları ve bu hususta duruşmanın başlamış olması, gayrimenkulün belediye namına tapuya kayıt ve teşkiline ve elkonmasına hiç bir suretle mâni olamaz.

MADDE 19. — İstimlâk suretiyle belediyenin tasarrufuna intikal etmiş olan bu yerler yeni şehir veya kasabanın imar plânlarına göre parsellere ayrılır. Bu şehir plânına göre tiplendirilen arsalar tapu veya vergi kayıtlarına ve şehir ve kasabanın eski yerinde yersarsımsından zarar görenlerin inşasını kabul ve taahhüt ettikleri bina tiplerine dair verecekleri beyanmelere göre gruplara ayrılarak tasnif edilmek ve aralarında kura çekilmek suretiyle bedelsiz olarak tevzi edilir.

Bundan başka eski şehir veya kasabada bir veya müteaddit bina veya arsaları bulunanlara da bu gayrimenkullerin eins ve nevilerine göre ve her parçasına mukabil bedelsiz ayrıca birer arsa daha verilir.

MADDE 20. — Yersarsımsıtısı dolayısıyla, âmme menfaati namına istimplâki kararlaştırılan gayrimenkullerin gerek belediyeler namına devir ve ferağ ve gerek belediyeler tarafından istihkak sahiplerine tevzi ve tapuca tescil muameleleri ferağ ve intikal harçlarından ve diğer her nevi harç ve resimlerden muafıtır.

MADDE 21. — İstimlâk sahası dâhilinde bulunan Devlete ait ve bir âmme hizmetine tahsis edilmemiş gayrimenkuller belediyeye bedelsiz olarak devir ve ferağ edilir.

MADDE 22. — Köyler için istimplâk Köy Kanunundaki hükümlere tâbidir. Köylerde istimplâk edilen bu yerler köy ihtiyar meclisi kararıyla müstehiklerine paralı veya parasız tevzi olunur. Tevzi, şehir ve kasabalara tatbik edilen esaslar dâhilinde yapılır.

MADDE 23. — Bu kanunun muhtelif maddelerinde yapılacağı ve ödeneceği tasrih edilen masraflar Nafia Vekâleti bütçesine konulacak tahsisattan ödenir.

MADDE 20. — Bu kanunun muhtelif maddelerinde yapılacağı ve ödeneceği tasrih edilen masraflar mahiyetlerine ve Maliye ve Nafia Vekâletlerince müstereken tesbit edilecek esaslara

Hü.

Muvakkat E.

göre Devlet hususi idare, belediye ve köy bütçelerinden ödenir.

MADDE 19. — Nafia Vekâleti bu kanun hükümlerinin tatbik suretini kendi teşkilâtı ile daimî olarak kontrol ve murakabe eder.

MADDE 18. — Bu kanunun 10, 12, 13, 14, 15, 16 nci maddelerinde yazılı muamelelerden dolayı alâkahılar tarafından kazai ve idari dâva açılmaz.

Bu kanunun ikinci maddesi mucibince alınacak tedbirler için yapılacak masraflara Dahiliye, Maliye, Nafia ve Sıhhat ve İctimai muavenet Vekâletlerince müştereken tesbit edilecek esaslar dairesinde hususi idareler, belediyeler ve köyler de iştirak eder.

MADDE 24. — Yersarsıntısından zarar gören şehir ve kasabaların muhtaç halkı da 3116 sayılı Orman Kanununun 17 nci maddesi hükümlerinden istifade eder.

MADDE 25. — Nafia Vekâleti bu kanun hükümlerinin tatbik suretini murakabe ile mükelleftir.

MADDE 26. — Bu kanunun 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 nci maddelerinde yazılı muamelelerden dolayı kazai mercilerde dâva açılmaz.

MADDE 27. — Birinci derecede yer sarsıntısı neticesinde harap olan veya zarar gören bölgele-
rin süratle inşasını ve kalkınmasını kolaylamak ve ayrıca yurtda dayanıklı, fennî, sıhhi ve ucuz mesken yapılmasını sağlamak üzere 3460 sayılı kanun hükümlerine tâbi ve Nafia Vekâletine bağlı bir iktisadî devlet teşekkülü kurulur.

MADDE 28. — Yersarsıntıları dolayısıyla sahip, zilyed, müntefi ve kiracı sıfatıyla ellerinde bulunan menkul ve gayrimenkul malları tamamen veya kısmen mahv ve harap olmuş veya hasara uğramış hakikî veya hükmi şahıslar namına yersarsıntısının vukubulduğu mahallerde tahakkuk ettirilmiş olupta henüz tahsil edilmemiş bulunan Devlet, vilâyet ve belediyelere ait vergi, resim ve harçların, gördükleri zarar derecesine göre tamamen veya kısmen terkinine İera Vekilleri Heyeti salâhiyetlidir.

Yersarsıntısının vukuu tarihine kadar olan zamana ait olup ta henüz tarih ve tahakkuk ettirilmemiş olan vergiler hakkında da aynı suretle muamele yapılır.

Zararın miktarı ve nisbeti mahallî idare heyetlerince tesbit olunur.

MADDE 29. — Yersarsıntısından müteessir olan mntakaların İera Vekilleri Heyetince tesbit olunacak mahallerde umumî muayzeneden maaş ve ücret alan memur ve müstahdenlerden yardı-

Hü.

Muvakkat E.

ma muhtaç olacak derecede mânen veya bedenen ehemmiyetli zararlara uğradıkları mahalli idare heyetlerince tasdik olunanlara maaş veya ücretleri tutarının iki mislini tekaüt ve yetimlere maaşları tutarının üç mislini geçmemek üzere İcra Vekilleri Heyetince tâyin edilecek miktarda avans verilebilir.

Henüz tahsis muamelesi yapılmamış olan yetimlere avans itasında yetim maaşına veya ikramiyeye müstenit olan memuriyet maaşları esas tutulur.

Bu avanslar, maaş veya ücretlerde müsavi taksitlerle tevkif olunmak suretiyle tediye tarihlerinden itibaren en çok iki yıl zarfında istirdat olunur.

İkramiyeye müstahak olanların borçları ikramiyelerinden tevkif edilir.

Tahsis muamelesi yapılmamış olan yetimlerden nüfus kâğıtları ziyaa uğramış bulunanların istihkak iddialarının tevsiği için idare heyeti mazbataları da kabul olunur. Bu maddenin tatbiki için nüfus dairelerinden alâkâhların talebi üzerine verilecek metin suretleri ile idare heyetlerine verilecek mazbatalar her türlü harç ve resimden muaftır.

MADDE 30. — Yukarıki madde mucibince İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek yerlerde mülhak bütçeli idarelerle hususi idare ve belediyelerden ve 3659 sayılı kanuna tabi müesseselerden maaş ve ücret alan memur ve müstahdemlerle mütekaif yetimlerden yukarı maddede yazılı şekilde zarar gördükleri tasdik edilecek olanlara aynı maddede yazılı şekil ve miktarda avans ita ve istifasına alâkâh vekiller mezundur.

Henüz tahsis muamelesi yapılmamış olan yetimler hakkında da yukarıki madde hükmü tatbik olunur. Bu madde hükmüne tevfikeyen verilecek avansların tediyesine malî istitaatı müsait olmayan belediyelerle vilâyet hususi idarelerine bu avansı karşılamak üzere Hazinece kefalet edilmek suretiyle kredi açtırılır.

Ceza hükümleri

MADDE 21. — Davet anında, şehir kasaba ve köylerde bulunupta sıhhi durumları elverişli olduğu halde makbul bir sebep olmaksızın bu

Ceza hükümleri

MADDE 31. — Yardıma dâvet anında şehir, kasaba ve köylerde bulunupta sıhhi durumları elverişli olduğu halde makbul bir sebep olmak-

Hü.

davete icabet etmeyenlerle gidip çalışmıyanlardan vali ve kaymakamın kararıyle 25 liradan 100 liraya kadar hafif para cezası alınır.

Bu kararlar katidir. Devlet ve Devlete bağlı idarelerle sermayesinin çoğu Devlete ait müessesese memurlarına bu sebeple kendisine verilen vazifeyi ifada ihmal veya suiistimallerinden veya bu maksatla kendisine verilen para ve malları zimmetine geçirmelerinden veya sair fiillerinden dolayı ceza tatbikatı bakımından Devlet memurları hakkındaki ceza hükümleri tatbik olunur.

MADDE 21. — Deprem bölgelerinde felâketzedelere yardım maksadiyle gerek Devlet ve gerek Kızılay tarafından bedeli veya bedelsiz olarak verilen inşaat malzemesi veya diğer alât ve edevatı satan veya başka maksatlarda kullanılanlar felâketzedeler hakkında vilâyetlerde valiler, kazalarda kaymakamlar tarafından 50 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası hükümlenmekle beraber satış bedelinin aynen tahsiline karar verilir. Bu bedel hiç bir vakit malın maliyet fiyatından aşağı olmaz.

Bu kararlar katidir. Mal bedelinin tahsiline dair olan karar tahsili emval kanununa göre icra olunur.

MADDE 22. — Hasarı mucip deprem ve onu takip eden on gün zarfında mezkûr bölgelerde ceza kanununun ikinci kitabının 7 nei, 8 nei, 9 neu ve 10 neu bablarında yazılı suçları işleyenler hakkında tâyin edilecek cezalar şiddet sebebi nazarı dikkate alınarak hükmedilir.

MUVAKKAT MADDE — 1938 senesindenberi debreme mâruz kalmış yerlerde de bu kanunun 9, 10, 11, 12, 17, 18, ve 20 nei maddeleri tatbik olunur.

Muvakkat E.

sızın bu dâvete icabet etmeyenlerle gidip çalışmıyanlardan vali ve kaymakamın kararıyle 25 liradan 100 liraya kadar ceza alınır. Ancak hastalığı sabit olanlardan bu ceza kaldırılır. Bu kararlar katidir.

Devlet ve Devlete bağlı idarelerle sermayesinin çoğu Devlete ait müessesese memurlarına yersarsıntısı dolayısıyla verilen vazifeyi ifada ihmal veya suiistimallerinden veya bu maksatla kendisine verilen para ve malları zimmete geçirmelerinden veya sair fiillerinden dolayı Devlet memurları hakkındaki ceza hükümleri tatbik olunur.

MADDE 32. — Yersarsıntısı bölgelerinde felâketzedelere yardım maksadiyle Devlet dairesi ve müesseseleriyle hususi idareler, belediyeler ve köyler ve âmme menafiine hadim hayır cemiyetleri tarafından bedelli veya bedelsiz olarak verilen inşaat malzemesi veya diğer alât ve edevatı satan veya başka maksatlarla kullanılanlar hakkında vilâyetlerde valiler, kaza, nahiyeye ve köylerde kaymakamlar tarafından 10 liradan 100 liraya kadar ceza alınmakla beraber bu mallar istirdat olunur. Mevcut olmıyan malların bedeli tahsil edilir. Bu karar katidir. Bu bedel hiç bir vakit malın maliyet fiyatından aşağı olamaz. Mal bedelinin tahsiline dair olan karar Tahsili Emval Kanununa göre icra olunur.

MADDE 33. — Hasarı mucip yersarsıntısı ve onu takip eden on gün zarfında mezkûr bölgelerde Ceza Kanununun ikinci kitabının 7 nei, 8 nei, 9 neu ve 10 neu bablarında yazılı suçları işleyenler hakkında tâyin edilecek cezalar şiddet sebebi nazarı dikkate alınarak hükmedilir.

MUVAKKAT MADDE 1. — 1938 senesindenberi yersarsıntısına mâruz kalmış yerlerde de bu kanunun 9, 10, 11, 12, 17, 18, 19, 20, 21, 22 ve 24 nei maddeleri tatbik olunur.

MUVAKKAT MADDE 2. — Tokad, Çorum, Balıkesir vilâyetlerindeki yersarsıntısından müteessir olan mıntakalarda zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki 4389 sayılı kanunun neşriden sonra vukubulan yersarsıntılı bölgelerinden İera Vekilleri Heyetince tesbit

Hü.

Muvakkat E.

edilecek yerlerde:

A) Sahip veya zilyedi bulunduğu veya kira ile oturduğu evi yıkılmış veya içinde barınlamayacak derecede mahv ve harap olmuş bulunanlar namına mezkûr mahallerde 423, 797, 1833, 1837, 1882, 1996, 2395, 2416, 3843, 2728, 2729, 2731, 2897 sayılı kanunlarla zeyil ve tadilleri mucibince yersarsıntısının vukuu tarihine kadar tahakkuk ettirilipte bu kanunun neşri tarihinde tahsil edilmemiş olan vergi ve resimlerle zamları terkin olunur.

Zelzelenin vukuu tarihine kadar olan zamana ait olup henüz tarh ve tahakkuk ettirilmemiş olanlar tahakkuk ettirilmez.

B) İkametgâhı yıkılmamış veya oturulamıyacak derecede mahv ve harap olmamış olanlardan ticarethanesi veya akaarı yıkılmış veya mahv ve harap olmuş bulunanların yalnız bu ticarethane ve akaarlardan mütevellit vergiler hakkında da A fıkrası hükmü tatbik olunur.

MUVAKKAT MADDE 3. — Bu kanunun neşrinden önce 3908 sayılı kanun hükümlerine göre başlanmış olan işler o kanunun hükmü dairesinde neticelendirilir.

MADDE 34. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 35. — Bu kanun hükümlerini yerine getirmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

MADDE 23. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 24. — Bu kanun hükümlerinin yerine getirilmesine İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

15 . IV . 1944

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Hilmi Uran	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	Sırrı Day	Fuad Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Suat H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren